

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce **V. S.,** zastoupeného JUDr. Renatou Kusou, advokátkou v Ostravě 1, Zámecká 18, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem v Praze 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 8. 2004, č. j. 24 Az 1334/2003 - 53, a o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím ze dne 20. 3. 2003, č. j. OAM-3558/VL-01-LE06-2002, rozhodlo Ministerstvo vnitra tak, že žalobci se azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), neuděluje, a že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Žalovaný své rozhodnutí opřel o zjištění, že z žadatelem předložených důkazních materiálů nelze dovodit skutečnosti svědčící o pronásledování žadatele o udělení azylu pro některý z důvodů uvedených v ustanovení § 12 zákona o azylu, a že by jednání slovenských státních orgánů, žádajících vydání žadatele o udělení azylu, směřovalo proti jeho osobě pro některý z důvodů uvedených v ustanovení § 12 písm. a), b) zákona o azylu.

Žalobce napadl citované rozhodnutí včas podanou žalobou, v níž namítal, že žalovaný v řízení porušil ustanovení § 3 odst. 3 a odst. 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3

zákona č. 71/l967 Sb., o správním řízení (správní řád) a § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu. Po stránce skutkové odkázal žalobce na spisový materiál žalovaného, zejména na svou žádost o udělení azylu a protokol o pohovoru.

Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 18. 8. 2004, č. j. 24 Az 1334/2003 - 53, žalobu proti rozhodnutím žalovaného zamítl, když konstatoval, že žalobce neuvedl žádné konkrétní jednání slovenských státních orgánů zaměřené proti jeho osobě, vedené v souvislosti s jím tvrzenou činností, které by vykazovalo znaky pronásledování. Jeho tvrzení nejsou doložena žádnými důkazy a předpokládané pronásledování je založeno na žalobcových hypotetických úvahách, stejně jako politická motivace jeho trestního stíhání a následného odsouzení; podle žalobcových vlastních slov se na Slovensku prakticky nezdržoval. Podle názoru krajského soudu ani tvrzená národnostní diskriminace nebyla žalobcem konkretizována s výjimkou jediného případu střetu s policisty, který však svou zanedbatelnou intenzitou nemohl naplňovat znaky pronásledování ze strany státní moci. Žalobce o azyl požádal až v souvislosti s vyrozuměním o nástupu výkonu trestu, marnou snahou o obnovu procesu a vzetím do vazby. V tomto jednání žalobce spatřoval krajský soud účelovost, neboť žalobce, zdržující se na území ČR nejméně od roku 1997, měl možnost domáhat se této formy mezinárodní ochrany již dříve. Krajský soud proto shodně s žalovaným dospěl k závěru, že ve skutečnostech tvrzených žalobcem nelze shledat naplnění některého ze zákonných důvodů ustanovení § 12 zákona o azylu, umožňujících poskytnutí azylu jako formy mezinárodní ochrany. K možnosti udělení azylu podle ustanovení § 14 zákona o azylu krajský soud uvedl, že v průběhu správního řízení, v žalobě, ani v průběhu jednání před krajským soudem neuvedl žalobce žádný konkrétní důvod, který by mohl vést k aplikaci ustanovení § 14 zákona o azylu. Vzhledem k tomu, že námitka žalobce, týkající se § 91 zákona o azylu, nebyla více konkretizována a žalovaný se této otázce v odůvodnění napadeného rozhodnutí podrobně věnoval, nepovažuje soud ani tuto námitku žalobce za důvodnou. Ohledně námitek, jež se týkaly porušení ustanovení správního řádu, dospěl krajský soud k závěru, že žalobci byla před vydáním rozhodnutí dána možnost seznámit se s podklady rozhodnutí, žalobce této možnosti využil a ke shromážděným listinným důkazům neměl námitky, takže námitku porušení ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu shledal krajský soud zcela nedůvodnou. Z obsahu správního spisu krajský soud zjistil, že žalovaný si opatřil potřebné podklady pro rozhodnutí (§ 32 odst. 1 správního řádu), takže vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci (ustanovení § 3 odst. 4 a § 46 správního řádu). Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval (ustanovení § 47 odst. 3 správního řádu), takže ani tyto námitky žalobce nejsou důvodné. Nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobce odpovědně a svědomitě (ustanovení § 3 odst. 3 správního řádu), a protože žalobce uvedl tuto námitku zcela obecně, soud se jí dále nezabýval.

Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost, ve které uvedl, že považuje napadený rozsudek za nezákonný, když má za to, že soud nesprávně posoudil podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu v řízení o udělení azylu, resp. se touto otázkou nezabýval hlouběji a pouze převzal tvrzení a právní zhodnocení podmínek pro udělení azylu žalovaným. Soud se nevypořádal s otázkou zhodnocení vývoje situace na Slovensku především s akcentem na vývoj od roku 1993, tedy dobu, od které stěžovatel pociťoval odůvodněný strach z pronásledování pro svou národnost a politické názory, které prezentoval. Jak je uvedeno v ustanovení § 2 odst. 6 zákona o azylu se za pronásledování považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání,

pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady v zemi původu nebo pokud tato země není schopna odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Zákon již pojmově neřeší „odůvodněný“ strach z pronásledování a stěžovatel má za to, že odůvodněný strach je stav mysli vyvolaný určitými objektivními okolnostmi, v daném případě politickými událostmi v zemi původu žalobce, a žalobcem uváděnými případy pronásledování, byť jiných osob, ale osob stejného politického myšlení. Prokázání odůvodněnosti je dáno výpovědí žalobce v řízení o udělení azylu spolu s hodnocením vývoje situace za stěžovatelem uvedená období. Řádným vyhodnocením těchto aspektů nelze než dojít k závěru, že důvod pro udělení azylu je dán právě pro zjištění, že stěžovatel má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu národnosti a pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. Konkrétní skutečnosti ohledně důvodných obav z pronásledování popsal stěžovatel v protokolu o pohovoru o udělení azylu.

Ve svém vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu ve všech částech výroku, tak i rozsudek Krajského soudu v Ostravě, byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný i ve věci řízení o podané kasační stížnosti plně odkazuje na správní spis, zejména na vlastní podání a výpovědi stěžovatele učiněná ve správním řízení. S rozsudkem plně souhlasí. K námitkám stěžovatele žalovaný uvádí, že v jeho případě neshledal žádný z taxativně vymezených důvodů udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. U stěžovatele nebyla zjištěna žádná okolnost, která by odůvodňovala udělení azylu na území ČR. Mezinárodněprávní ochrana formou azylu má subsidiární charakter, nastupuje tedy až ve chvíli, kdy žadatel vyčerpá všechny dostupné možnosti dovolat se ochrany svého domovského státu. Toto však není případ stěžovatele. V podrobnostech odkazuje žalovaný na odůvodnění správního rozhodnutí a na odůvodnění rozsudku soudu, se kterým se ztotožňuje. Kasační stížnost považuje za nedůvodnou, a stejně tak návrh na přiznání odkladného účinku. Žalovaný proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002, o soudním řádu správním (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu kasační stížnosti vyplývá, že stěžovatel se domáhá přezkoumání rozhodnutí žalovaného podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Ze správního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že stěžovatel podal dne 23. 7. 2002 žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že žádá o azyl, protože na Slovensku je diskriminován; chtěl podat žalobu na SR, kde ho odsoudili, aniž by se k tomu mohl vyjádřit. Ani Ústavní soud SR se k němu nestavěl správně. Je diskriminován národnostně a kvůli jeho politickým názorům. Z vlastnoručně uvedených důvodů, pro něž žádá o azyl, vyplývá, že stěžovatel je na Slovensku pronásledován pro své politické a národnostní smýšlení, pro svůj nesouhlas s rozpadem ČSFR a vznikem Slovenské republiky, a pro svoji kritiku stávajícího politického systému. Proto byl odsouzen ve vykonstruovaném procesu, kterého se ani nemohl zúčastnit, neboť nebyl předvolán, čímž byla porušena jeho lidská práva a svobody. Obnova řízení

mu nebyla povolena. Do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení azylu na území ČR pak stěžovatel široce rozvedl okolnosti, které ho vedly k podání žádosti o azyl v ČR. Ze stěžovatelovy výpovědi vyplynulo, že počátkem devadesátých let aktivně kritizoval politiku Vladimíra Mečiara. Poté, co byl napaden policií (podle stěžovatele členy SIS), kteří mu nadávali do „Čehůňů“ a vyhrožovali zastřelením a hozením do Dunaje, odjel do Norska požádat o azyl; azyl mu však udělen nebyl. Vrátil se proto ke své rodině do ČR. Na přelomu let 1995 a 1996 začal být trestně stíhán pro údajný podvod, jehož se nedopustil, přičemž byl odsouzen v nepřítomnosti jako uprchlý. Dospěl k závěru, že je to důsledek jeho kritiky Mečiarovy politiky. Na podzim roku 1998 obdržel výzvu k nástupu výkonu trestu. Pokusil se o obnovu řízení, z jednání, na která byl předvolán se však vždy omluvil. Stěžovatel dále uvedl, že vydával články v novinách; sám však neví, zda, a kde vycházely, psal je pod pseudonymem. O publikaci se staral pan R., který však byl v roce 1997 zastřelen. Stěžovatel uvedl, že na Slovensku byl naposledy dne 6. 10. 1994, kdy mu byl v Bratislavě vystaven občanský průkaz SR. Ze správního spisu dále vyplynulo, že Ústavní soud SR sdělil stěžovateli dopisem ze dne 2. 9. 1999, že jeho podání doručené Ústavnímu soudu dne 13. 6. 1999 nebylo možno považovat ani za podnět ani za stížnost, neboť nesplňuje základní kritéria kladená pro takováto podání. Současně byl poučen, jaké náležitosti musí mít podání, aby se jím mohl Ústavní soud zabývat. Přípisem Okresního soudu Bratislava I. byl žalobce informován, že obnova řízení v jeho trestní věci je možná jen na základě provedeného dokazování ve veřejném zasedání, pro něž je nutné, aby se dostavil a přednesl důkazy, které by odůvodňovaly povolení obnovy. Byl poučen, že je vyloučeno jednání odročit na neurčito a obnovit řízení tak, jak to navrhuje, a že je nezbytné, aby se k veřejnému jednání dostavil a důkazy přednesl. Dle zatýkacího rozkazu Okresního soudu Bratislava I. byl žalobce uznán vinným ze spáchání trestného činu podvodu pro spáchání dvou skutků, a to dne 11. 11. 1994 a dne 23. 12. 1994, kdy přišel v obou případech do autosalónů v Bratislavě s úmyslem přivést jejich pracovníky v omyl a s cílem neoprávněně se obohatit neuhrazením faktury po převzetí zboží. Stěžovatel si v obou případech objednal motorové vozidlo, na něž mu byla vystavena faktura a žalobce následně tvrdil, že z jeho devizového účtu bude provedena úhrada. V prvém případě mu pracovníci autosalónu, kteří si ověřili, že kupní cena nebyla na jejich účet převedena, vozidlo nevydali. V druhém případě se však žalobci podařilo motorové vozidlo tímto způsobem vylákat, aniž by jeho kupní cenu uhradil.

Podle ustanovení § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ustanovení § 14 téhož zákona jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

Podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu, anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout

nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti.

Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s právním posouzením věci jak žalovaným, tak krajským soudem. Stěžovatelem tvrzené skutečnosti nejsou doloženy žádnými důkazy a předpokládané pronásledování je založeno na žalobcových hypotetických úvahách, stejně jako politická motivace jeho trestního stíhání a následného odsouzení. Zdejší soud je toho názoru, že stav pronásledování stěžovatele ke dni vydání rozhodnutí žalovaného je pojmově vyloučen za situace, kdy stěžovatel se dle vlastních slov na Slovensku od roku 1994 prakticky nezdržoval. Kromě jediné výjimky, jak na ni ve svém rozsudku krajský soud poukázal, neuvedl stěžovatel jediný případ, kdyby byl pro své názory a vystupování ze strany státních orgánů SR šikanován. Uvedený případ je přitom natolik marginální, že nemůže založit nárok na přiznání azylu, jakožto výjimečného prostředku ochrany osob, jimž je upírána ochrana státem původu, zvláště když se stěžovatel konflikt s příslušníky policie, kteří mu měli v první polovině devadesátých let minulého století nadávat a vyhrožovat fyzickou likvidací, ani nepokusil řešit prostřednictvím státních orgánů SR. Věrohodnost informací poskytovaných stěžovatelem žalovanému oslabuje i fakt, že o azyl požádal až po několika letech, kdy pobýval v ČR, resp. až v době, kdy mu začalo hrozit vydání na Slovensko z důvodu nástupu výkonu trestu. Podání žádosti o azyl tak zdejší soud považuje ze strany stěžovatele za ryze účelové jednání.

Nejvyšší správní soud k věci dále uvádí, že nemůže přezkoumávat zákonnost postupu státních orgánů SR včetně orgánů činných v trestním řízení a slovenských soudů, ani to, zda se žalobce dopustil skutků, za něž byl uznán vinným trestným činem podvodu a byl mu uložen trest. Z tohoto důvodu není možné akceptovat stěžovatelovu zásadní námitku, že se jednalo o vykonstruovaný případ. Pro takový závěr ke všemu nesvědčí žádné důkazy, a ani stěžovatel svoji tezi nijak neprokazuje.

Vzhledem k tomu, že stěžovatel neprokázal, že by byl pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo měl odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebylo možno mu azyl ve smyslu § 12 zákona o azylu udělit. Neunesení důkazního břemene bylo přitom v daném případě rozhodující, neboť stěžovatel pochází z bezpečné třetí země, t. j. důkazem prima facie lze dovodit, že pronásledování či odůvodněný strach z takového pronásledování je v případě Slovenska primárně vyloučeno. Za situace, kdy Slovensko bylo jednou z kandidátských zemí pro vstup do Evropské unie a muselo splňovat přísné standardy v otázce ochrany lidských práv, má zdejší soud za to, že žalovaný dostatečným způsobem prokázal okolnosti ochrany lidských práv na Slovensku ke dni vydání rozhodnutí.

V této souvislosti lze poukázat i na to, že v současné době obsahuje zákon o azylu ustanovení § 10a písm. a), podle kterého žádost o udělení azylu je nepřípustná, byla-li podána občanem Evropské unie, který nesplňuje podmínky stanovené právem Evropských společenství. Tyto podmínky přitom vyplývají z Protokolu o poskytování azylu státním příslušníkům členských států uzavřeném členskými státy EU. V tomto Protokolu je nicméně stanoveno, že se zřetelem na úroveň ochrany práv a svobod v členských státech Evropské unie se členské státy navzájem považují pro veškeré a praktické účely spojené se záležitostmi azylu za bezpečnou zemi původu.

K námitce směřující k nesprávnému posouzení právní otázky s ohledem na ustanovení § 14 zákona o azylu (tzv. humanitární azyl) Nejvyšší správní soud uvádí, že udělení tohoto typu azylu je na volné úvaze příslušného správního orgánu, jehož smyslem je možnost daná správnímu orgánu zareagovat jak na případy předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných, u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory), tak i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Okolnosti svědčící pro poskytnutí humanitárního azylu pak správní orgán posuzuje na základě volné úvahy, přičemž na udělení azylu podle § 14 zákona o azylu není právní nárok. Soud posléze posuzuje pouze tolik, zda správní orgán nevybočil z obecných mezí daných základními principy platného právního řádu, zde především zákazu diskriminace, či z hlediska procesních předpisů. V postupu žalovaného ani krajského soudu Nejvyšší správní soud neshledal žádná pochybení.

Nejvyšší správní soud neshledal důvodné taktéž tvrzení stěžovatele ohledně jeho nesouhlasu se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s jeho námitkou o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu. Zdejší soud je toho názoru, že žalovaný postupoval v souladu s citovaným zákonným ustanovením, když v případě stěžovatele neshledal existenci překážek vycestování, neboť informace o zemi původu (v současné době již člena EU), a ani údaje uváděné stěžovatelem, nemohou vést k závěru, že by stěžovatel náležel k osobám ohroženým skutečnostmi zakládajícími překážky vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

Nejvyšší správní soud rovněž neshledal porušení ustanovení správního řádu, pro něž by bylo třeba rozhodnutí krajského soudu zrušit. Shodně s Krajským soudem v Ostravě zdejší soud konstatuje, že žalovaný při svém rozhodování vycházel ze spolehlivě zjištěného stavu věci, je zřejmé, které skutečnosti byly podkladem rozhodnutí, jakými úvahami byl žalovaný veden při hodnocení důkazů a při použití právních předpisů, na základě kterých rozhodoval. Nic ze správního spisu nenaznačuje, že by se žalovaný nezabýval věcí žalobce odpovědně a svědomitě.

V návaznosti na uvedené proto Nejvyšší správní soud uzavírá, že není dán důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pro který by bylo třeba napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě zrušit, neboť se nejedná o rozhodnutí nezákonné z důvodu nesprávného posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Proto Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. ji zamítl.

Stěžovatel podal současně s kasační stížností návrh, aby byl kasační stížnosti přiznán odkladný účinek podle ustanovení § 107 s. ř. s. Nejvyšší správní soud o návrhu nerozhodl, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 věty první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému v souvislosti s řízením o kasační stížností žalobce žádné náklady nad rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. června 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu